

СРПСКО КОЛО

НАРОДНИ ЛИСТ

Огласи рачунају се по ценовнику. Ако се више од три пута уврштају, рачунају се јефтине.

Уредништво се налази у Николићевој улици бр. 8. Писма се шаљу уредништву „СРПСКОГ КОЛА народног листа“. Рукописи се не враћају.

Издаје: Друштво „Српско Коло“ (д.-д.)

Уређује: Уредништво „Србобрана“

Никола Меанџија.

Био је народски човек. Као човек ратар основао је Српску земљ. задругу, гдегод се радило о неком српском послу, ту си нашао њега. На скупштине Срп. сам. стр. увек је долазио и радио међу ратарима. Изабран је био у извршни одбор С. с. с. котара глинског. Кад су неки млађи људи рекли да би и у врховну управу странке, у њезин Централни (Средишњи) Одбор требало изабрати кога сељака, онда је изабран Никола Меанџија. Међу 25 људи из целе краљевине, који воде целу странку, дошао је и он. Велико одликовање.

Кад је дошла Раухова влада, предстојник добаци Николи као псету некакву службу код опћине, зачепи му с кости уста и од то доба Никола као да је прошао испод каква чаробњакова штапа. Променио се. Стао држати уз власт и то ону која је Србима крв пила, код избора жупанијских скупштинара у Глини гласао је за франковце, што су сведочили у велеиздајничкој парници против Срба, сад код нових избора он ради за одрођеног Србина, православног Хрвата Грубера из Вараждина, мађарона. Он толико ради за њега, да на скупштини Груберовој предлаже закључке (резолуције) које ће скупштина створити и на сав мах иде затим да и друге Србе ратаре повуче за собом у срамоту.

Оваких људи мора што мање бити међу нама, ако смо ради добро себи. Оваки људи су узрок свему злу нашем и невољама, они су нам већи непријатељи и од Мађара, и од Шваба и од ма кога на свету.

Јер кад наши противници виде да једног од првих ратара, Николу Меанџију могу претворити у свог слугу и роба, у мађарона, у човека који гласа за вешатеље Срба, само тиме што му даду службицу неку код опћине, онда они рачунају да нам могу ма какву лоповштину учинити. Кад Никола постаје брат српских вешатеља, мађаронски слуга за једну службицу, они онда мисле: „Петру ћемо дати 10 К, Јовану 2 К, Илији по литре ракије и тако даље, па ће све лако проћи: Ако поставимо вола за бана, клањаће му се као Богу, ако метнемо магарца за

кандидата, гласаће као луди за њега, ако им одузмемо име, права њихове земље, ако им наметнемо свој језик, још ће нам руке љубити“.

Судећи по оваквима, као Никола што је, они се уздају, не у своју силу и моћ, него у нашу кукавштину, у нашу поквареност, у нашу подмитљивост, у наше непоштење. И зато нам раде зло, зато нам пакосте, зато нам отимају све до голог живота. А кад би они знали да нас ништа неће моћи устрашити, да нас ни с чим неће моћи обманути, да нас никакво благо неће моћи подмитити, кад се ради о том да одбранимо своја права стара и извојујемо нова, да међу нама можеш на прсте избројати Николе Меанџије, онда би они с нама поступали као с људима и не би нам смели, све кад би и хтели, не дати што је наше.

Зато ратара као Никола Меанџија што је мора нестати. Мора. Али ви питате, може ли то бити. Ви мислите, ко је такав у души, тај се променити не може. То је истина. Но многи ратари раде као Никола из незнања. Они као мисле: Шта је стало до мене једног. Ко ме ће шкодити, ако ја употребим прилику и помогнем се мало. Други, опет, држе сву борбу политичку за неку господску дангубу, од које не може народу бити ни добра ни зла. Они не знаду да ће се Мађари осилити још више и насрнути на наша права, ако победи њихов човек место народног. Они и не слуте да ће они и њихова деца скупо платити оно јадно мито, добивено за глас њихов. Они не рачунају да ће сва наша борба у политици збиља бити дангуба све дотле, док уз господу не стану чврсто и ратари. Јер шта може шака најбоље госпде, ако иза ње нема народне војске? Кад би они знали то другачије би радили. Зато их треба поучавати, обавештавати, и они ће вољети бити људи као Миле Митрић, него као Никола Меанџија. Они нису покварени, рђави, они су необавештени.

А они који су у души покварени, кад виде сложан поштени народ, кад виде како су остали осамљени, како их свуда прати презриви поглед и поруга, или ће се покајати или ће се притајити и повући у страну, казаће својим господарима: ми би, али не може се, врађи

Чувајте и остављајте сваки број овога листа, јер ће вам требати и послвије, да га читате.

је ово народ. И кад то време дође, кад наши противници народни увиде да је наше поштење, наша свест, наша љубав према свом јача од свега на свету, почеће другачије с нама: како спада с људима а не с процаним мешинама и гомилом без свести. Колико оваки људи, као што је Никола Меанџија шкоде ратарској ствари и у другом погледу, проговоримо још у идућем броју.

А.

Избори.

Кандидати коалиције. До сад је коалиција поставила кандидате у 42 котара. Док се споразумије с присташама у земљи, поставиће их и у осталим котарима.

Присташе срп. сам. странке почели су на поузданичким састанцима постављати кандидате у споразуму са Средишњим Одбором.

Тако је у *Двору* опет кандидован за ко-стајнички котар д-р *Богдан Стојановић*; у *Вргин мосту* *Буде Будисављевић*; у *Глини* прота *Никола Ерцеговац*; у *Пашком* д-р *Богдан Медаковић*; у *Србу* поп *Петар Крајновић*; у *Пакрацу* д-р *Миленко Марковић*

И у осталим котарима биће у брзо постављени кандидати. Велика већина старих посланика биће опет кандидирани.

Једна лаж. Неке новине протуриле су вијест, да ће у Грачацу бити кандидиран Адам Прибићевић на мјесто поп Паје Обрадовића. Ова лаж изнесена је само зато, да се унесе пометња међу Србе изборнике. Поп Пајо Обрадовић остаје кандидат с. с. с. опет, јер је својим српским јуначким држањем за цијело вријеме откад је посланик показао, да народ у његову котару не може у боље руке дати заступање свог а котара. Адам Прибићевић неће нигдје кандидирати, а најмање против поп Паје Обрадовића.

Србе у нашичком котару позивамо да свом снагом пораде за *Већеслава Вилдера*, уредника „Рокрета“. Мало ко задужио је српски народ у доба прогона Раухових као тај честити човек. Лист „Рокрет“, који он уређује, тако је бранио Србе, како их није бранио многи српски лист, и бивао је зато плијењен и свакојако прогоњен, осим прогона које је трпио бранећи Хрватску од насртљивости Мађарске.

Грубер се обрунао. Владин кандидат за глински котар Грубер дошао у недјељу да држи скупштину у Глини. Али је на скупштину осим чиновника дошло и много коалиционаша, који су својим питањима и примједбама тако смели Грубера, да више ни муцати није могао. Отишао је покисао сав до коже. Сретан му пут.

Скупштине. Бивши заступник с. с. с. за брлошки котар д-р *Јован Половина* хтио је држати у недјељу јавну скупштину у Брлогу, али ју је област забранила. Одржаће се тамо стога поузданички састанак.

Бивши посланик с. с. с. за котар мартиначки *Ст. Чуцковић* одржао је скупштину у Манђелосу, Лежмиру и сазвао скупштине за Рачу, Босут и Грк.

У Огулину држао је владин кандидат Шипуш скупштину на коју су под мораш дошли скоро сами чиновници. Прошла је жалосно. Шипуш се хвали да је влада добила од Мађара новаца, па ће он бити изабран. Поджупан Малвић каже, да ће сваки бирташ моћи дати пића народу до 1000 К, јер он има новаца за изборе. Но неће им помоћи новац. То ће видјети о избору. Ако су они продане мјешине, нису изборници.

Коалиција кандидира у Огулину бившег подбана *Владимира Николића-Подринског*.

Чиновници неће уз владу. У оточком котару сазвао престојник Павлинић чиновничку скупштину, да задобије чиновнике за владина кандидата Ловрића. Али се преварио. Чиновници се нису хтјели обвезати да гласају за владина човјека.

Кад се не даду чиновници, гдје ће се дати слободни изборници.

Наредба о брању кукуруза.

4. VIII. о. г. издала је влада краљ. Хрв. и Сл. наредбу о времену, кад се смије почети с брањем кукуруза. Наредба гласи:

Често се догађа, да за вријеме дозријевања кукуруза неки господари беру кукуруз прије но што дозрије, те при том почињају квара на кукурузу оних господара, који разложно желе пуштати кукуруз на пољима док потпуно дозрије. Тако се силе ваљани господари, да често, ради самовоље других, морају прије времена кукуруз побирати.

Да се препријечи овакав нерационалан и штетан поступак наређује се слиједеће:

1. Котарске области ваља да сваке године определијеле рок, прије којег се кукуруз не смије побирати.

2. Тај се рок установљује за сваку поједину управну опшину, а у брдовитим крајевима могу се унутар једне управне општине установити посебни рокови за кукуруз на бријегу и за онај у равници.

Да се установи рок, ваља да котарска област, саслушавши заступства дотичних управних општина најкасније до 15. септембра сваке године, у којима се кукуруз налази у то доба,

www за сваку опшину (види точку 2.) установи рок, прије којег се кукуруз не смије брати.

Установљени рок имаде котарска област одмах разгласити тамо обичајним начином, позивом на ову наредбу и уз упозорење на посљедице непослуха.

3. Против ових одредаба котарских области припада интересентима право утока на вишу област, који уток не ће имати обуставне моћи (§ 57. сл. б закона од 5. фебруара 1886. о устроју жупанија и уређењу управе у жупанијама и котарима).

Подједно имаде котарска област о установљеном року изравно извјестити кр. земаљску владу и кр. жупанијску област.

4. У крајевима, гдје господари уз домаћи или ини касније зорећи кукуруз сију, ради тога да послје њега могу сијати озиме усјеве, може котарска област дозволити тим господарима, да раније побирају тај кукуруз.

5. Прекршитељи ове наредбе казне се по управним областима редовитим молбеним путем затвором од 1—10 дана или одговарајућом глобом, рачунајући за сваки дан затвора 10 круна.

6. Ова се наредба не протеже на кукуруз за зелену крму, на кукуруз, који се гаји у вртovima, поткућницама или у опће у ограђеним земљиштима или се гаји вртларским начином, да се произведе зелен кукуруз за уживање људи (кухање, печење или за укухавање).

7. За градове са уређеним магистратом ваљају, смислу сходно, исте установе, као и за котарске области.

8. Ова наредба стаје на снагу даном проглашења у „Зборнику закона и наредба, ваљаних за Хрватску и Славонију“.

Д-р Томашић в. р.

Ова наредба изашла је у Зборнику закона 31. августа о. г. Молимо ратаре, да нам јаве узгред, кад нам пишу, шта мисле о овој владиној наредби.

Курсула.

— Од Јована Драгашевића. —

Варваринско поље
Притиснула војска, и српска и турска,
Да с' крвнички коље.
А на пољу злокобиву,
Очајну мејдану,
Стоји јунак, црн делија,
На коњицу врану.
Хрже коњиц, земљу бије,
Баца пене бледе
А делија цилит игра —
Две га војске гледе.
Црни Арап мејдан хоће,
Па иште јунака,

Да с' поздраве и познаду
Ватром из пушака.
Оружије и одело
Све у суху злату —
Стоји јунак, црн делија
На бесноме ату.

А из војске српске јунак се појави,
Крвавог одела, очију крвавих;
На њему не беше кадифа у срми,
Већ дебело сукно у тој мркој крви;
На ногама нису чизме сврх местава,
На глави му црна шубара јагњећа,
А широку палу бацио на плећа,
Те с рамена лева крвав балчак сева.
Па се тако диго да дели мејдана,
А под њиме танка бедевија врана,
Дао јој дизгине, па је руком чеше,
Чибука се маша и у кремен креше,
Запалио лулу, облаци се вију,
А кобила танка испружила шију,
Па тако лагано иде пред делију. —
Насмеја се Арап — на смеј му се дало,
Што пијано Влашче на коњу заспало,
Па с' окреће својим', да с' и они смију,
Каквог му Ђаури шиљу мејданцију.
А Курсула само пуши и димани —
Сиграчка су њему крвави мејдани.
Тек Арапу црном дуго се не чека:
Кубурлијом бије јоште из далека;
Не може да трпи, жудан бојне славе,
Зажелео с' крви, хоће русе главе,
Па још једну меће — ал' Јово с' не креће.
Зачуди се Туре; вришти вранац љути,
Па хрже — и слуги да ће погинути.
А Курсула иде све Арапу ближе,
И кобила поче ушима да стриже,
Па издиже шију, те гледа делију.

Сад Курсула лулу тури,
А с рамена пала сијну,
Па ободу љуту змију
И потече Арапину.
Пуче пушка Арапова,
Те замагли мејдан-поље
(А у Јова пушке нема —
Он свакада само коље).
Звекну љута бакрачлија
Под ребрима бедевије,
И заблиста тешка пала
У српскога мејданције.
Љута змија бедевија
Четир копља подскочила,
И у једном јоште скоку
Па да здружи вранца чила,
Ал да видиш љута јада,
Од Арапа, дели-Мује
Кад у Срба очи згледа
Препаде се ка' од муње.

На мах вранца обрнуо,
И побеже са мејдана,
А за њиме полегла се,
Она љута змија врана.
Пршти поље од копита,
Чили вранац хитро граби
И тек иза све хордије
Стаде, да се заустави.
Ал у маху одма томе
Арапину паде глава.
Прсну крвца по вранчићу
Поцрвене мека трава.
„Аферим ти, славна ђаурска делијо,

Хрсуз Арап није за мегдан ни био!“
Повикаше Турци и хордија цела,
И пропусти Срба здрава и весела.
А Курсула Јово врати се с мејдана,
И под њиме танка бедевија врана.
Дао јој дизгине, па је руком чеше,
Чибука се маша и у кремен креше.
Запалио лулу, облаци се вију,
А кобила танка опружила шију¹⁾. —

¹⁾ Ову песму певао је песник 1862. године у славу варваринског јунака Јове Курсуле, ком је сад дигнут споменик, како смо јавили у прошлом броју.

Уз слику.

Писали смо у листу о справи за летење. Данас доносимо слику једног Француза, који је летио на справи у Африци у Алгиру, па набасо на табора Арапа, од којих су неки стали пуцати на њега, мислећи да то ђаво лети, а други премрли од страха.

Можемо данас јавити да је задњих дана летење зраком опет славило побједу. Хрват Бјеловучић прелетио је неколико стотина километара из града Париза у Француској до града Бордоа. Уз пут се спустио на неким мјестима, да узме бензина за машину и одмори се, па се онда дивао опет у зрак. Летио је на сат попречно 80 километара, више него најбржа жељезница код нас.

Како видите на слици, справа има одоздо точкове. На тима точковима справа стоји на земљи, па се на њима најприје по земљи залети онај, који кани летјети и онда се дигне у зрак. Справа је слична птици, има крила и реп.

Русија.

Од великог метежа до Петра Великог (од 1605. до 1689. године.)

Опорављање Русије иза метежа,

Кад је Москва освојена сазову војсковође сабор састављен од племића, свећеника, трговца и виших чиновника, који изабере за цара *Михајла Романова*, сина митрополита, а послије патријарха Филарета. Михајлу је било 16 година.

Племство га је узело за цара, јер је био из нејачке фамилије, па се уздало да неће бити

силовит као првашњи цареви, него да ће дијелити власт с њима.

Михајло је тада био с матером у једном мањем руском мјесту. Кад су Пољаци чули за избор његов, пође једна чета да га убије не би ли опет настао метеж. Но сељак Сусањин, ког су узели за проводића, поручи тајно његовој матери што се спрема, а чету заведе у непролазну шуму. Кад виде Пољаци шта им је урадио, убију га, а Михајло се дотле спасе од опасности.

Михајло је царевао од 1613. до 1645. Његова влада је вријеме опорављања Русије од

тешких удараца, које јој је задао велики метеж. Силни градови и села опустјели су, много становништва изгинуло. У земљи нестало власти, поштовања закона, небројене разбојничке чете жариле и палиле по земљи, а уз све то зло морало се ратовати са краљевином Пољском, која је на западу и југозападу отела од Русије простране крајеве и на сјеверозападу са краљевином Шведском, која је отуд опет притијеснила Русију, користећи се нередом у њој. Најприје буде склопљен мир с њима, пошто су им одступљене земље простране, јер је Русија била превећ измучена и ослабљена, да поврати отето. Затим се прешло на уважање реда у земљи.

Михајла наслиједи његов син *Алексије*, који је владао од 1645. до 1676. год. Кад је почео царевати, било му је 16 година.

Русија се већ толико опоравила, да је могла за његове владе помоћи мало Русима, који су под Пољском живјели и године 1648. дигли страшни устанак против Пољака под Богданом Хмељницким. Дигли су га ради великих неправда које су им чинили Пољаци, ради хула на своју вјеру, ради тлачења и презирања пољачког. Борили су се испрва Малоруси (козаци) сами против Пољске но најзад 1654. године, кад су видјели да се неће сами ослободити, предаду се руском цару Алексију у заштиту. Иза неколико година ратовања с Пољском Алексије склопи с Пољацима мир, освојивши половицу малоруске земље и повративши још и оно што су Пољаци отели од Руса за великог метежа.

Због дуготрајних ратова, који су највећма гњели ратаре, кметове, народ је пропадао и сиромашео. То је био узрок многим народним бунама, од којих је најстрашнија она, којој је на челу био козак Стењка Разјин. Половица Русије пламтјела је у крвавој буни, горјела су племићка имања, чиновници и племство издасало на вјешалима, точковима и кољу. Тешком муком буде устанак свладан, Стењка ухваћен, мучен шибанем, изглављивањем зглобова (чланака), паљен жеравицом и усијаним гвожђем и најзад расјечен на четири комада. Народа је у буни погинуло 100 хиљада.

Уз ову буну много је зла нанијело Русији исправљање старих црквених књига, које је патријарх Никон наредио. У Русији су се књиге црквене преписивале, као и свуда у старо доба прије штампе. Код преписивања правило се много погрешака, које су се противиле православној вјери. Народ је држао за светињу све написано, макар се и не слагало с правом науком православном. Патријарх Никон одреди

да се те погрешке исправе. Народ се много узруја, држећи да се тијем уваћају новотарије и да патријарх хоће да уништи праву руску вјеру. Но већи дио пристане уз Никона. Дошло је до борбе и прогонстава противника Никонских, које прозваше „старообредници или расколници“. Расцјеп који је тада настао, никад се није изгладио. И сад се православни Руси дијеле на православне као ми што смо и „старообреднике“, који се служе погрешним старинским књигама.

За Алексија извршено је једно знаменито дјело, срећени су поново закони, који су вриједили у држави руској. Повод су томе биле буне народне ради неваљалих закона, ради пљачкања и глобљења чиновничког, ради неправедног судовања.

6.

Шта се збива у нас и у свијету.

Овогодишњи конгрес Српских земљорадничких задруга одржаће се 16. (29.) септембра у Загребу.

Има десет година, да не бјеше у Загребу конгреса, већ су се конгреси одржавали увијек по разним другим крајевима и мјестима, а сад дође опет ред на Загреб.

Јован Поткрајац из Питсбурга послао нам је 20 К, као претплату за 4 претплатника на годину дана.

Захваљујемо америчком свом пријатељу на заузимању за „Српско Коло“.

Ратари Милорад Бечејац и Јосип Шкорић претплатили су „Српско Коло“ сваки за једног ратара. Шкорић пише, да претплаћује за једног ратара у селу, у ком нико није претплатник, јер он „хоће да се и тамо чита и да се шири лист“.

До пред неку годину није ратар хтио читати, ни кад му бадава дадеш што за читање. Сад плаћа не само за себе, него хоће да и други читају, па плаћа за њих.

40-годишњица владине Мирона. Родољубиви владика пакрачке дијецезе Мирон Николић, ваљани српски свећеник, добри човјек и велики добротвор српских свећеника и многог другог Србина, слави ове године 40 година, како је обукао свећеничку хаљину и 20 година, како се завладичио.

Срби у његовом владичанству спремају се да заједно с њиме прославе ову славу. У Пакрацу је изабран одбор, који ће славу приредити. За вјечито сјећање на ову славу купиће се прилози, којима ће се створити фонд за друштво народног просвјештавања.

Савјетујте своје рођаке и пријатеље да купују и читају овај лист.

Ми смо увјерени тврдо да ће се српски народ одазвати овој лијепој намисли и овјековјечити овако име правог нашег српског владике, који се онако својски и очински, а јуначки узимао за српско име и образ у доба прогона Раухових.

Свршена истрага у ствари тестаменту Иване Поповић. Сјећају се наши читаоци, како је за Раухове владе била дигнута оптужба против угледних Срба у Загребу, да су направили криви тестамент за Ивану Поповић, којим је неких 30.000 К остављено разним српским народним установама.

Због тога су били дошли и у тамницу адвокат д-р Пајо Теодоровић, потпуковник Аћим Крбавац и Милка Гавела, а уз њих су још били оптужени, и ако су остали на слободи, Никола Гавела, д-р Ђорђе Ивковић, лијечник, Јован Подупски, управитељ „Српске Штампарије“, Стојша Крбавац, поштарски чиновник, и д-р Раденко Станковић, лијечник.

16-ог овог мјесеца обуставило је загребачко државно одвјетништво прогон, јер окривљени нису криви.

† **Илија Шупут.** 14. о. мј. умро је у болници милосрдних сестара у Загребу честити Србин Илија Шупут. Био је кр. порезни облајник I. разреда у мировини и начелник у Кореници. 17. о. мј. у суботу сахрањен је у Бјеловару. На погребу је много српског свијета у Бјеловару узело удјела, јер је тамо дуго служио и био врло омиљена личност у друштву српском.

Мир пепелу његову!

Мађарски зајам. Угарска влада мора да дигне један велики зајам од 560 милиона круна, који ће се највећим дијелом утрошити на војску. Најбогатија земља у Европи је Француска. У њој све државе које не могу наћи за зајам новца у својој земљи, дижу зајмове. Хтјела је и Угарска. Али Французи стегли кесу: „Не дамо ми новаца, да ви за њих оружате војску и градите бродове ратне. Ви сте у савезу с Њемачком, непријатељем нашим, с њом би и ратовали против нас, Русије и Енглеске па да вам ми са својим новцем набављамо оружје којим ћете нас бити“.

Тако је сад угарска влада у великој неприлици, гдје ће дићи тај зајам.

Свима Србима а пре свега нашим задругарима на углед. Познат је онај наш старински ружни обичај, који се ваљда још из поганског доба у нас затекао, а то је, да се даје даћа после упокоја. Не само да то новца стоји, него знаду бити читаве пијанке, буде и певања, па свађе и свега, што је недостојно тога места, где туга и жалост влада.

Ратар Стеван И. Јовановић из Митровице не хтеде се држати тога ружног обичаја приликом смрти сина, него место тога, а у спомен покојника, дао је он „Српском Школском Фонду у Митровици“ 10 К

и „Фонду јака српске основне школе митровачке“ 10 круна.

Ово је заиста лепо и паметно и похвално од тог ратара, кад је он сам на то дошао и увидео, да је лепше и боље потпомоћи коју народну установу, него ли трошити за даћу.

На њег нека се угледају и остали, а нарочито наши задругари, који предњаче и треба да предњаче у свему, што је паметно и добро јер све што не ваља треба укидати и бољим и напреднијим замењивати, јер то захтева интерес народа нашег.

Д-р Никола Соларић адвокат и кр. јавни биљежник отворио је канцеларију у Кореници.

Берба и порез на вино. Ове године поновно се склапају уговори с опћинама, да откупе порез од вина за год. 1911.—1913. Морамо упозорити све пријатеље народа, да је ова обнова уговора за цијели наш народ веома погибелна. Финанцијалне области траже откупнину према оној количини вина, која се је попила у времену од 1. српња 1909 до 30. липња 1910., дакле иза двије преобилне бербе. Насупрот година 1911. долази иза овогодишње праве виноградарске пропасти. Ипак су финанс. области управо дужне тражити много већу откупнину од опћина, него је била досадања године 1907. углављена откупнина, јер је г. 1909./10. потрошак вина наравно силно нарастао. Финанс. области могу од тога попустити највише 10%, неке ће и 20% попустити, већ према памети и срцу дотичнога равнатеља. Али што остане још је увијек редовно пуно више него досада, а што је још горе, пуно више него што могу опћине у идућој вином оскудној години убрати. Пријети стога погипао, да ће се побирање пореза од вина за идућу годину још више издати у закуп, а закупници — Бенке из Печуха и Кенигште тер из Н. Сада — уважаће своја страна вина још у већој мјери к нама на штету нашега виноградарства

Ваљало би на то упозорити министра финансија, да овај упуту финансијална равнатељства, да ове године снизе своје захтјеве према опћинама, што више могу, да се задовоље с досадањим откупнинама и да не тјерају опћине у шаке закупника. Ово је тим нужније, што ће касније боље бербе ту малу штету ерара лако накнадити.

Различите вијести.

Снижење превозне цијене за марву. — Аустријско министарство жељезница издало је обзнану, по којој ће се на свим станицама државних жељезница удијелити за сва средишња тржишта у Бечу снижење од 5% на превозну цијену за марву за клање. Ово снижење вриједи за три мјесеца, али се може повући у сваки час, ако ово не би имало никаква утицаја на снижење цијене меса у Бечу.

Аустријски министар за жељезнице обратио се је угарском министарству трговине, да би удијелило полакшице на угарским државним жељезницама. Јужна

жељезница изјавила је, да ће удијелити те исте погодности.

Иметак породице нашег владара у земљи. Породица краљевска има у нашој држави 24 поседа, који скупа износе 149.047 хектара. Од тога је оранице 33.963 хектара, шуме 79.600 хектара. Остало отпада на друге врсте земље. На тим имањима има краљевска породица 2 фабрике шећера, 11 пивара, 9 фабрика спирита, 2 велика млина и неколико циглана.

Из народа.

Питсбург, Америка.

Дошао сам овамо има тому 9 мјесеци те у ово кратко вријеме мога боравка у овој слободној Америци дознао сам од ваљаних Срба, а и сам сам угледао, како наша браћа Срби живе, зарађују, али узалуд харче свој с муком зарађени новац. До душе не морем рећи сви, али што но она из науке Христа Спаситеља вели: „Много је званих али мало изабраних“.

Многи и многи одани су великом пићу, картању и овамошњој „моди“ у ношњи, и које-каквим другим лудоријама.

Те у тијем случајевима заборавили су на своју домовину, на своје родно мјесто, на своје родитеље, жене, дјецу и све миле и драге. Има их доста који се жене, а имају своје позаконене жене у старом крају. Добивају и дјецу са тијем женама, те онда бјеже у коју другу колонију, те тако она дјеца кад одрасту постану робови којекаких америчких богаташа и та дјеца не знају ни за вјеру православу, ни за своју народност, ни за ине српске обичаје.

Има доста и таквих који су овамо дошли, што их ја познајем, већ 5 до 6 год. на зараду па нијесу, жали Боже, ни свога путнога строшка повратили, за који су продали комад земље или заложили цијели посјед или продали волове, те су тако упропастили живот своје обитељи па и сам свој.

Људи радници који су марљиви, добро радни, штедни и поштени малу ће корист имати из садањих америчких творница у садање вријеме, јер сада овамо није као пред 10, 15 г. када је могао радник дневно заслужити 15 до 20 К, а за храну мјесечно да плати највише до 40 К. У данашње вријеме радник дневно заслужи највише до 15 К, али мало их је који толико заслужи, а за саму храну, без толиких других трошкова, мјесечно плати најмање 50 К.

Дакле, Срби браћо, мала је корист од Америке, него се прихватите плуга и мотике, па добро и поштено обрађујте своје земље, а ако ћете на зараду има зараде и у старом крају, са мање строшка него овамо у Америци.

Срби браћо, ако је кога Бог обдарио са више дјеце, па их не може код куће одијевати и хранити, кад једном одрасту, подај у школу свако дијете нека сврши 4 разреда основне школе. Тамо је основано друштво „Привредник“ које се брине и заузимље за српску дјецу, те га пошаљи у то привредно друштво које ће се за њега заузети и дати га на изучавање добрих и ваљаних заната, па кроз неко вријеме може да буде сретан човјек, боље него да је дошао у Америку.

И. Добросављевић.

Живот Карађорђевог у јесен 1803.

Целу јесен 1803. спремао је Карађорђе устанак против Турака, који је и плануо почетком 1804. и ослободио Србију иза 400 година робовања. Турци су слутили да он спрема неко зло и зато се он чувао. Готово никад и није био у својој сиромашној кући. По ноћи је само долазио понекад.

Како је у то доба живео тај тежак српски, што је ударио темеље слободи српске државе и скршио власт цара турског у Србији, прича један човек, који је тада провео случајно једну ноћ у његовој кући, и не знајући у чијем је дому. Вадимо то из књиге „Карађорђе“ од писца српске историје професора Миленка Вукићевића:

„Неки Саво Дангубић, марвени трговац из Херцеговине, лучио је стоку по Србији. Обично је с јесени капарисавао, па у пролеће долазио, лучио и одгонио у Задар на продају. Тим се послом находио у Шумадији у јесен 1803. године. Дошавши пред ноћ у Тополу (село Карађорђево) нађе се у невољи где да ноћи. У хан Турцима није смео ићи, а у селу опет баш никога није познавао. У тој невољи заустави се пред некаквом кућом талпињачом и назове Бога. Некаква жена прими му Бога и приђе да прихвати коња.

— Могу ли, снахо, ја ноћити овде? — запита је трговац.

— Можеш, брате, што не би могао, — одговори она.

— А где ти је домаћин? — запита он.

— Он ће доћи домало час.

По том веже коња под стреху, трговац уђе у кућу и унесе своје бисаге, у којима је имао подоста новаца, све белих пара. Осим тога трговац је носио неколико тестета добра барута, те поклањао понеком калаузу, ради пријатељства.

Домаћица, која му коња прими, оде да начупа сена за коња, а трговац остаде седећи крај ватре мислећи да ли ће осванути жив.

У неко доба ноћи сину грлић од пушке

кроз врата, па одмах за њим уђе и човек, висок, сув, препланута лица са шубаром до самих очију, а на њему дугачки гуњ.

— Добар вече — рече он — и добро ми дошао, брате!

— Боље те нашао — прихвати трговац и упита: — Јеси ли ти домаћин од ове куће?

— Коекуде¹⁾, — настави он — после Бога зовем се ја; а ко зна чија ће бити до послетка!

Ту се упитају и кажу један другом. Домаћин рече да се зове Ђорђе, па затим брже оде, насече дрва и донесе те наложи на ватру. Мало доцније донесе жена ракије и пасуља (граха) те повечерају. Домаћин ћути, једва проговори по коју реч, а трговац је мислио да је пао у руке каквом хајдуку. После вечере принесе домаћин још дрва и наложи на ватру, донесе и сена те простре трговцу, домаћица донесе шареницу а домаћин узне трговчеве бисаге, стави их место јастука па ће рећи трговцу:

— Ето, брате, дрва доста, па старкај ватру, да ти не буде зима, а ја одох у вајат да спавам.

Затим узме пушку и изађе. Трговац оним дрвећем, што је домаћин донео за ватру, подупре врата и сву драгу ноћ не заспа бојећи се да га овај необичан домаћин не убије кроз талпе. Кад би рано ујутру — још нигде зоре, а домаћин викну:

— Јеси ли будан, брат-Саво?

— Јесам, брат-Ђорђе! — одговори трговац, па ћипи те отвори врата.

Трговац беше намерно оставио да се ватра загаси само да је у мраку, а кад Ђорђе види то рећи ће:

— Аој, мој брат-Саво! Па ти си озебао ноћас, ватра ти се загасила.

Ту опет попију по чашу ракије, а кад се расване домаћин испрати трговца до иза Тополе, па после оде стоци а трговац оде на орашачки хан. На расланку трговац даде домаћину два тестета барута.

Кад је трговац на пролеће, 1804. године кад се беше дигао устанак у Шумадији, дошао од страже до страже до логора на Врачару²⁾ још издалека довикне му некакав човек:

— А откуда ти, брат-Саво?

То је био онај исти Ђорђе, његов домаћин из Тополе. То је био Карађорђе“.

¹⁾ Реч „коекуде“ била је Карађорђева узречица.

²⁾ Врдо пред београдском тврђавом, на ком су биле српске усташе под Карађорђем.

Свака птица своје јату,
Сваки братац своје брату.

„Српско Братство; задруга за узајамно помагање“,

исплаћује не само посмртнину од **К 2.000** (велико коло), од **К 1.000** (средње коло) или од **К 500** (мало коло), него се брине и за сирочад својих редовних чланова.

Српско Братство основало је из свог чистог добитка и прилога изванредних чланова „Фонд за сирочад Српског Братства“. Из тог фонда снабдева се сирочад одјећом и путним трошком, те се предаје или путем „Привредника“ на занате и трговину, или се школује.

Позивљу се Срби и Српкиње из австроугарске монархије, који су здрави, а стари су између 24. и 55. године, да се одмах упишу као редовни чланови (бар у мало коло) у ову добротворну задругу.

Да задруга узмогне што више српске сирочади спрмити за живот, моли она све имућније Србе и Српкиње, да прилажу за дјецу сиромашније браће и сестара, (јер не дао Бог, можда тим и нехотице чинимо добро и својим позним потомцима) те да буду заједнички добротвори (приложе бар једампут најмање К 100), подупирачи (прилажу сваке године најмање по К 6) или прилагачи (прилажу кадгод хоће и колико хоће). — Уписе прима и сва извјешћа дава Управа (Zagreb, Писа бр. 7), па и повјереници, гдје их има.

15

-- ПРВО БЈЕЛОВАРСКО ТРГОВАЧКО ДИОНИЧАРСКО ДРУШТВО -- У БЈЕЛОВАРУ

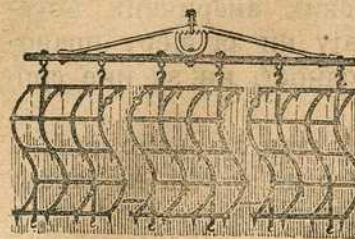
препоручује своје богато творничко складиште свих врсти 1534

господарских и шиваћих стројева.

Наши господарски стројеви су из прве обљубљене и најгласвитије творнице Ф. и И. Коваржик из Простејова у Моравској, и шиваћи стројеви су из најгласвитијег фабриката „Пфаф“ и систем „Сингер“. За доброту и каквоћу јамчимо. Горње стројеве продајемо за готов новац, као и на оброчно отплаћивање уз творничке цијене и обављамо све по-

правке засјецајуће у ову струку брзо и јефтино у властитој радионици

Управа.

МУШКАРЦИ! Цурење, печење и све болести мехура лијечи сигурно **ГОНТОЛ**, како то оверовљене признанице доказују. Гонтол се једе, дакле нема шприцања. Само 3 лончића без даљњег трошка за 12 круна шаље дневно

Љекарна САЛВАТОР, Рума бр. 157.
(Славонија). 1198